Tid for endring –
en kamp mot tvang, undertrykkelse og definisjonsmakt

Mette Ellingsdalen

We Shall Overcome (WSO)

”Jeg er ikke interessert i å spise smuler fra bordet til en som ser på seg selv som min herre. Jeg vil ha hele menyen av rettigheter”

Desmond Tutu

- ”Programmet er utarbeidet i et nært samarbeid mellom alle viktige aktører i dette vanskelige feltet; pasient- og pårørendeorganisasjoner, brukere, faglige foreninger, helseforetak og sentrale myndigheter.
- Berørte parter må gjennom dialog og gjensidig tillit ta et felles ansvar for å bringe diskusjonen inn i et konstruktivt spor, og videre.”

Programmet – Menneskerettigheter, tvang og etikk

”Npf har felles sak med WSO, vi ønsker alle at mennesker med psykisk lidelse skal oppleve respekt, god og nyttig behandling og et godt liv. Vi kan være uenige i forståelse og metode i enkelte saker, men om målet må vi stå sammen.”

”Vi håper boka finnes interessant, og at vi gjennom informasjonsutveksling kan nærme oss en ”felles virkelighet”.”

Utdrag fra brev fra Npf til WSO.

STOPP
OVERGREPENE
SÅ KAN VI SNAKKE
HØRE GJØRE NOE
MED DET!

Omdømmebygging – ikke endring

- *Mange innlegg og svar på innlegg i hovedstadsavisene, særlig Aftenposten, har preget debatten. Det har vært flere kritiske innslag på TV. I "Brennpunkt" ble kolleger nærgående eksponert, men "sto han godt av", selv om slikt er belastende. Styret var aktivt i å møte befolkningens mulige reaksjoner på programmet og å støtte kollegene.*

Utdrag fra Npf årsmøteprogram 2009, s 51.

Omdømmebygging – ikke endring

- Problemet er at det skjer, problemet er ikke at noen får vite om at det skjer.

Stopp diskrimineringen – fjern psykisk helsevernloven

- Vi trenger rettsvern og en beskyttelse mot overgrep på lik linje med andre borgere.
- Vi kan ikke være avhengig av ”gode intensjoner”
- Vi kan ikke være avhengig av ”godt klinisk skjønn”.
- Vi kan ikke være avhengige av psykiatriens definisjonsmakt.

Omdefinering og tilsløring

- *”Handlinger som i andre hus kalles tortur, overgrep og straff, skal gis et annet fortegn når det utføres av leger (..)”*

  Tidligere psykiatrisk pasient.

- Handlinger som i psykiatrien er definert som behandling ville vært definert som overgrep, voldshandlinger eller kriminell adferd hvis det hadde vært utført utenfor psykiatrien.

Vår konklusjon er at dagens praksis og lovverk skaper ofre. Å ikke ønske endring ut i fra en frykt for at det vil gå ut over noen som kanskje ikke får behandling, er å sette historiene til de som får hjelp over historiene til de som tvangen skader. Målet må være å legge til rette for at de som trenger det skal få hjelp og støtte, uten at det går ut over menneskerettighetene og rettsikkerheten til andre.

Særuttalelse ”Tid for endring og paradigmeskifte”.

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

- Fra en ”medisinsk modell” til en ”menneskerettighetsmodell”.
- CRPD presiserer viktige frihets- og ikke-diskrimineringsprinsipper, universelle rettigheter uten unntak for mennesker med funksjonsnedsettelser.

Det pågår en stor internasjonal kamp for likeverd og like rettigheter, mot tvang, undertrykkelse og diskriminering av mennesker med funksjonsnedsettelser, hvor psykiatriens brukere og overlevere og deres organisasjoner har en sentral rolle. ...CRPD er en milepæl i dette arbeidet.

Særuttalelse ”Tid for endring og paradigmeskifte”

En ny modell – basert på menneskerettigheter og likeverd

- Ikke-diskriminering,
- Frivillighet, Fritt og informert samtykke.
- Støtte til selvbestemmelse
- Respekt for menneskets egenverd og autonomi.

Den doble krenkelsen

- Overgrepet
- Å ikke bli trodd, eller at historiene ikke får noen konsekvenser.

”Som en forbryter har han vendt tilbake til åstedet, men uten frykt for pågripelse og straff. For den legale misgjerning kreves ingen annen straff enn den pine ettertanken gir.

Her kan man ganske trygt gråte høyt, og vite at ingen lytter.”

Ingvar Ambjørnsen, 23-salen, 1981